

Lichtneckert András

1951–2017

A Veszprém Megyei Levéltár nyugalmazott főlevéltárosa

Lichtneckert András kollégánk 2011-ben történt nyugdíjba vonulását követően sem szakadt el a Veszprém Megyei Levéltártól. Már másnap beiratkozott a kutatószolgálaton, és immár kizárólag kutatási témáiban munkálkodó, rendszeresen visszatérő kutatónk maradt. A halálát megelőző héten is találkoztunk, így halálhíre mély döbbenettel töltött el. Személyében kiváló levéltárost és egyben professzionális kutatót veszítettünk.

Tapolcán született 1951-ben, családjá révén gyermekkorát Badacsonytomajon töltötte. Középiskolába a veszprémi Lovassy László Gimnáziumba, az egykori piarista főgimnázium utódintézményébe járt, ott érettségizett 1969-ben. Sorkatonai szolgálatát követően kezdte meg egyetemi tanulmányait a debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem történelem-orosz szakán, diplomáját 1976-ban szerezte meg. Egy évnyi kollégiumi tanárkodás után, 1977 nyarán lett a Veszprém Megyei Levéltár munkatársa. 1979–1982 között az Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karán levéltáros kiegészítő szakon tanult, majd a diplomaszerezést követően kinevezték a levéltár iratrendezést felügyelő osztályvezetőjévé, mely beosztásban 2002-ig dolgozott.

A levéltári iratállomány sokrétű nyilvántartása érdekében 1984-től levéltárunk bevezette a Kovács Béla Heves megyei levéltárigazgató, szakfelügyelő által kidolgozott, a levéltári szakzsargonban TSS-ként ismert tervezési és statisztikai segédletet. Ez az állagszinten felvett adatlap lehetővé tette a fondok és állagok terjedelmi, feldolgozottsági nyilvántartásán túl a gyarapodások, a rendezések, a szerkezetváltások következtében beállt változások vezetését és nyilvántartását. A TSS-lapok felfektetésében Lichtneckert András jelentős szerepet vállalt, majd a rendezések és segédletkészítések során keletkezett változások évről-évre történő átvezetését is ő végezte. Ezek a TSS-lapok – azóta már elektronikus formában – mai napig levéltári iratállományunk alapvető nyilvántartását képezik.

Frissen kinevezett osztályvezetőként végzett első nagyobb jelentőségű munkája a megyében található nevelési-oktatási intézmények mintegy három-

száz ifm-nyi frissen begyűjtött iratanyaga rendezésének irányítása volt. A jogutód intézményektől selejtezetlenül átvett, egyenként több fondba sorolandó iratanyag egységes szempontok szerint történő levéltári rendezésére ő dolgozta ki a rendezési utasítást.¹ Az éveken át folyó munka irányítása mellett, és majd azt követően is, a községektől és a földhivataloktól begyűjtött földnyilvántartási, illetve telekkönyvi iratok rendezésének megszervezése volt a feladata, amely megint csak elmélyült munkát és elméleti tudást kívánt. Ezen iratok selejtezésének és rendezésének szempontrendszerét, a fondok egységes belső szerkezetét szintén András dolgozta ki, majd éveken át irányította az iratrendezést végző kollégák munkáját. A rendszerváltást követően a bíróságoktól átvett iratanyag selejtezése és rendezése hasonlóan nagy elméleti és gyakorlati kihívást jelentett az intézmény és osztályvezetője számára.

A levéltári munka és a rendszerváltást követően újra fellendülő helytörténetírásba való bekapcsolódása, és különösen az a megfeszített munkatempó, amit magának diktált, egészsége rovására ment, és átmeneti pihenésre kényszerítette. A 2000-es évek elején levéltári rendezések irányításával kapcsolatos feladatait fokozatosan kollégái vették át.

Miközben a levéltár iratfeldolgozó munkáit irányította, maga is rendszeresen végzett rendezési munkát. Ő rendezte Veszprém város feudáliskori levéltárát, továbbá közös munkával Veszprém vármegye levéltárát.

Az intézmény belső feldolgozó munkája mellett természetesen egyéb levéltári területen is dolgozott. Levéltáros kollégáival együtt ő is folyamatosan végzett kutatószolgálati munkát, és pályafutása első két évtizedében gyűjtőterületi munkát is. 1979-ben – lengyel tudását hasznosítva – a Krakkói Állami Levéltárban Hungarika-kutatást végzett Krakkó város 17. századi iratanyagában.

Levéltárunk 2005-ben történt új épületbe költözését követően elsősorban forrásfeldolgozó és -kiadó munkát végzett, de továbbra is foglalkozott belső feldolgozással. Rendezte a Tihanyi Apátság gazdasági levéltárát, majd egy minta rendezési tervet állított össze a termelőszövetkezetek fondjainak rendezéséhez. Ez alapján több termelőszövetkezet iratanyagát rendezte, és ezt a mintát használják ma is kollégáink.

Lichtneckert András publikáló történész is volt. Levéltárossá válása, a történeti források közelsége tudatosította benne, hogy a jó történésszé váláshoz az egyetemi képzettség legfeljebb módszertani segítséget nyújt, és történész-

¹ Erről a munkáról a Levéltári Szemle hasábjain is beszámolt. Iskolai iratok a Veszprém Megyei Levéltárban. In: LSz 1986/1. 9–14.

ként csak az alapos forrásismeret révén lehet érvényes megállapításokat tenni. Ehhez, ahogyan fogalmazott, mindent újra kellett tanulnia, és ezt meg is tette. Hosszú levéltári pályafutása alatt óriási munkabírással dolgozott, és vált a levéltári anyag, különösen is Veszprém város 18–19. századi, valamint Veszprém vármegye levéltárának kitűnő ismerőjévé, amelyeket alapos paleográfiai és nyelvi tudás birtokában évtizedes következetes munkával tárt fel.

Balaton-felvidéki származása választott kutatási témáiban is meghatározó volt. Az 1980-as években a Veszprém megyei borvidékek, hegyközségek és szőlőhegyek történetével foglalkozott. Első önálló könyve is ebben a témában jelent meg 1990-ben. Az 1990-es évek második felében a Balaton-felvidék településtörténetének kutatásával foglalkozott, szerkesztésében jelentek meg Balatonfüred, Balatonalmádi, Berhida, Alsóörs és Csupak monográfiái.

Húsz évnyi kutatómunka gyümölcseként, 2007-ben jelentette meg Veszprém megye településeinek a Mária Terézia korabeli úrbéri kilenc kérdőpontra adott feleleteit, majd két évvel később az urbáriumokat, úrbéri és telepítési szerződéseket tartalmazó forráskiadványt. A magyar, latin és német nyelvű dokumentumok közzététele igen nagy szakmai kihívást jelentett, e forráscsoport alapvető fontosságú mind a helytörténet, mind a társadalomtörténet művelőinek.

2008-ban régi, kedves témájához visszatérve a balatonarácsi szőlőhegy történetéből írott értekezésével szerzett doktori (PhD) fokozatot.

A Balatonfüredi Helytörténeti Egyesület tagjaként rendszeresen publikált a Balatonfüred Városért Közalapítvány kiadásában megjelenő könyvsorozatban, valamint a Füredi História és a Balatonfüredi Napló című kiadványokban. Ezekben a tanulmányaiban és monográfiáiban – a szerteágazó alapkutatásainak köszönhetően – megírta a füredi fürdő eddig legalaposabban feltárt történetét, amely nem csupán korrigált néhány korábbi tévedést, és nem pusztán addig ismeretlen új adatokkal bővítette az ismereteket, hanem feltárta a fürdő nemzetközi kapcsolatait is. Eredményeinek köszönhetően ma pontosan meghatározható Balatonfüred helye az európai fürdőkultúrában.

Nagy terve volt Veszprém város 18–19. századi történetének megírása, utolsó éveit – egyéb kisebb témák mellett – e munkának szentelte.

Lichtneckert András alapos forrásismeretéhez rendkívüli munkabírárs társult, amely számunkra, egykori munkatársai számára példaértékű marad.

Jakab Réka